



*for a living planet*

WWF  
Lintulahdenkatu 10  
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100  
Faksi: (09) 7740 2139  
www.wwf.fi, www.panda.org

Maa- ja metsätalousministeriö

Osastopäällikön sijainen, vesihallintojohtaja Kai Kaatra (kai.kaatra@mmm.fi)

Asiantuntija Henna Väyrynen (henna.vayrynen@mmm.fi)

[kirjaamo@mmm.fi](mailto:kirjaamo@mmm.fi)

6.9.2019

Viite: **MMM lausuntopyyntö 27.6.2019, Dnro 1213/06.02/2018**

ASIA: **WWF:n lausunto luonnoksesta Suomen susikannan hoitosuunnitelmaksi**

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

### Johdanto

Suden kannanhoitosuunnitelman tärkein tehtävä on varmistaa lajin suotuisan suojelun tason saavuttaminen. Lisäksi kannanhoitosuunnitelman pitää löytää toimintamallit, joilla myötävaikutetaan siihen, että syntyy ”rauhanomaisen rinnakkaiselon” tilanne susien ja niiden kanssa samalla alueella asuvien ja toimivien ihmisten välille.

Rauhanomaisen rinnakkaiselon tavoitteen osalta hoitosuunnitelman luonnos vie asioita vahvasti oikeaan suuntaan. Tärkein huolestamme kannanhoitosuunnitelma luonnoksen osalta on, että susi aiotaan edelleen pitää lisääntyvänä lajina poissa poronhoitoalueelta, joka on merkittävä osa sen luontaisesta levinneisyysalueesta Suomessa.

### Taustaa

Susi on erittäin uhanalainen (EN) laji, jonka ainoa uhka ja uhanalaisuuden ainoa syy on pyynti<sup>1</sup>. Suomen ensimmäisen, vuonna 2005 julkaistun susikannan hoitosuunnitelman jälkeen Suomen susikanta on vuoroin hieman elpynyt ja vuoroin uudestaan taantunut, mutta jatkuvasti susi on pysynyt erittäin uhanalaisena. Erittäin uhanalainen laji ei voi olla suotuisan suojelun tasolla<sup>2</sup>. Kannan heilahteluihin ja suden uhanalaiseen asemaan on syynä liian suuri metsästyksen – niin laittoman kuin laillisenkin – aiheuttama kuolleisuus. Muita merkittäviä uhkia sudella ei Suomessa ole.

Susikannan hoidon tavoitteena on ollut ja jatkossakin on lajin suotuisa suojelutaso. Tuoreimman Suomen EU:n komissiolle laatiman luontodirektiiviraportoinnin mukaan suden suojelun taso on epäsuotuisa koko Suomessa jaksolla 2013-2018<sup>3</sup>. Sama tilanne oli myös edellistä suden hoitosuunnitelman päivitystä valmisteltaessa. Näin ollen susikannan hoidon päätavoitteessa ei olla onnistuttu, ja tarve hoitosuunnitelman päivittämiseen ja uudenlaiseen lähestymistapaan suden suojelussa on. Kaiken kaikkiaan susikannan suotuisasta suojelun tasosta ollaan Suomessa edelleen kaukana niin efektiivisen populaatiokoon kuin levinneisyysalueenkin perusteella arvioituna.

<sup>1</sup> Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

<sup>2</sup> Linnell J., V. Salvatori & L. Boitani (2008). Guidelines for population level management plans for large carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission.

<sup>3</sup> <https://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BEA507657-9774-49C7-86ED-0A1BA0E12EA0%7D/145654>



## Yleistä lausunnolla olevasta hoitosuunnitelman luonnoksesta

Kokonaisuudessaan nyt lausunnolla oleva hoitosuunnitelman luonnos on monessa mielessä huomattava askel parempaan suuntaan susikannan hoidossa ja asenteessa sutta kohtaan. Hoitosuunnitelman luonnos on hyvin, asiantuntevasti ja uusimpaan tietämykseen pohjautuen kirjoitettu.

Suunnitelmassa esitetty lähtökohta, että ”susikannan suojele onnistuu vain, jos susien kanssa samalla alueella asuvien ja toimivien ihmisten huolet ja tarpeet otetaan kannanhallinnassa huomioon ja puututaan susien laittomaan tappamiseen tehokkaasti” on hyvä ja perusteltu.

Hoitosuunnitelman luonnoksessa kerrotaan selkeästi susien laittoman tappamisen olleen merkittävin susikannan kasvua rajoittava tekijä. Avoimesti kerrotaan myös, että vuosien 2015 ja 2017 välillä tapahtuneen susikannan jyrkän taantumisen syynä oli mitä ilmeisimmin vuoden 2015 hoitosuunnitelmassa mahdollistettu suden kannanhoidollinen metsästys.

Kiitettävää on, että selvästi aiempaa enemmän painotetaan suden sietämisen edistämistä ja perustan luomista suden hyväksyttävyydelle. WWF on täysin samaa mieltä siitä, että laillinen metsästys ei voi olla ainoa keino susien sietämisen lisäämiseen. Tekstissä kerrotaan myös oleellinen taustoittava huomio, että päinvastoin kuin Suomessa yleisesti oletetaan, Suomen susikanta ei ole eurooppalaisittain arvioiden kovinkaan suuri.

Esitetyt määrittelyt huolta, uhkaa tai vaaraa aiheuttavista susista ja näihin liittyvät toimintamallit ovat hyviä ja selkeyttävät tilannetta. Valtaosa esitetyistä toimenpiteistä (luvut 2.1 Suden sietämisen edistäminen ja perustan luominen suden hyväksyttävyydelle, 2.2 Vahinkojen ennaltaehkäisy sekä toimenpiteet uhkan ja vahinkojen hallitsemiseksi, 2.3 Syventyvä ja laajentuva tieto susikannasta, 2.4 Hallinnon, tutkimuksen ja sidosryhmien välisen vuoropuhelun kehittäminen, 2.6.1 Monilajinen kannanhoito, 3.2 Metsäpeura, 3.3 Villikoirat ja koirasudet luonnossa, 3.4 Sairaudet ja 3.5 Susien siirtoistutukset) ovat WWF:n mielestä perusteltuja ja kannatettavia.

Hyvää ja tärkeää on, että pienin elinvoimainen susikanta ja suotuisa suojeleluksen taso erotetaan käsitteinä selkeästi toisistaan. Uhanalainen laji ei ole suotuisalla suojeleluksen tasolla, kuten mm. Linnell ym. (2008)<sup>4</sup> ovat osoittaneet. Luonnoksessa kuvataan aivan oikein, että pienin elinvoimainen susikanta on välitavoite, jonka avulla pyritään luomaan pohjaa susikannan sietämisen kautta susikannan hyväksyttävyydelle, jotta luontodirektiivissä asetettu suotuisa suojelelutaso voidaan saavuttaa. Käsitteiden ero on kuvattuna myös MMM:n muistiossa eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle marraskuussa 2018<sup>5</sup>: ”Pienin elinvoimainen susikanta ei kuitenkaan tarkoita, että susi olisi suotuisalla suojeleluksen tasolla, kun Suomessa on vähintään 25 laumaa.”

Ero välitavoitteena olevan pienimmän elinvoimaisen susikannan ja varsinaisena tavoitteena olevan suotuisan suojeleluksen tason välillä tuleekin ottaa huomioon myös kohdassa 2.6.2 (Susien kannanhoidollinen metsästys) olevassa toimenpiteessä ”Kannanhoidollinen metsästys mitoitetaan aina siten, että se ei vaaranna pienimmän elinvoimaisen susikannan ylläpitämistä eikä estä susikannan suotuisan suojeleluksen tason saavuttamista.” **Kannanhoidollisen metsästyksen tarkoituksena ei saa olla leikata susikanta pienimmän**

<sup>4</sup> Linnell J., V. Salvatori & L. Boitani (2008). Guidelines for population level management plans for large carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission.

[https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines\\_for\\_population\\_level\\_management.pdf](https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf)

<sup>5</sup> <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-231812.pdf>



## **elinvoimaisen kannan tasolle, vaan samaan aikaan tulee varmistaa kannan kasvaminen kohti suotuisaa tasoa. Tämä tulee kirjata hoitosuunnitelman toimenpiteeseen.**

WWF on samaa mieltä siitä, että suden suotuisan suojelutason määrittelyssä on perusteltua tarkastella yhtä maata laajempia alueita. Suunnitelman luonnoksen mukaan Suomen, Skandinavian sekä Luoteis-Venäjän susikannat ovat historiallisesti samaa populaatiota, ja ”tästä lähtökohdasta ajatellen niitä pitäisi tulevaisuudessa kansainvälisellä yhteistyöllä hoitaa yhtenä kokonaisuutena”. Vuonna 2014 yhteensä 21 luonnonsuojelujärjestöä Suomesta, Ruotsista ja Norjasta, edustaen yli 650 000 jäsentä ja tukijaa, vetosi maidensa hallituksiin, jotta uhanalaisten suurpetojen kantojen hoito suunniteltaisiin jatkossa yhteispohjoismaisesti<sup>6</sup>. **WWF esittääkin että, yhteispohjoismaisien susikannan hoitosuunnitelman laatiminen kirjataan hoitosuunnitelman tavoitteeksi.**

### **Poronhoitoalueen susikannan hoito**

Hoitosuunnitelman suurin puute on, että se ei esitä tavoitetta eikä toimenpiteitä suden suojelutilanteen parantamiseksi poronhoitoalueella. Tuoreimman (maaliskuu 2019) kanta-arvion<sup>7</sup> mukaan alueella ei ollut yhtään susilaumaa, eli käytännössä Suomessa harjoitetun susipolitiikan seurauksena susi on hävitetty lisääntyvänä lajina koko poronhoitoalueelta, joka on pinta-alaltaan noin kolmasosa koko maasta. Tilanne on jatkunut jo pitkään, vaikka koko poronhoitoalue on alkuperäistä, luontaista suden levinneisyysaluetta. Sudella on myös tärkeä ekologinen rooli poronhoitoalueen ekosysteemien toiminnassa.

Suotuisan suojelun tason määritelmä sisältää sen, että lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene. Suden levinneisyysalue Suomessa on pienentynyt harjoitetun susipolitiikan takia koko poronhoitoalueen verran. **Jos susikannan hoitosuunnitelmassa ei esitetä tavoitteita ja toimenpiteitä suden suojelutilanteen parantamiseksi poronhoitoalueella edes pitkällä tähtäimellä, on suunnitelma sisäisesti ristiriitainen, koska se ei levinneisyysalueen osalta tavoittele luontodirektiivin edellyttämää suden suotuisaa suojelun tasoa Suomessa.**

Se, että susi on Suomen poronhoitoalueen osalta luontodirektiivin liitteessä V, ei tarkoita, että suotuisan suojelun tason velvoite ei olisi tälläkin alueella voimassa. Trouwborstin (2018)<sup>8</sup> mukaan on erittäin epäselvää, onko ylipäänsä mahdollista määrittellä liitteen V alue kokonaisuudessaan alueeksi, jolla pentueita tuottavaa susikantaa ei sallita: *“It is open to serious doubt, in particular, whether such a Member State may treat the entire part of its territory where Annex V applies as an exclusion zone for the species concerned, as this would apparently to a large degree defeat the purpose of including a population in Annex V rather than no Annex at all.”*

Nähtävissä on, että hoitosuunnitelman luonnoksen toimenpiteeksi edellisen hoitosuunnitelman tapaan kirjattu ”poronhoitoalueella susikannan kasvua rajoitetaan erittäin merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi” tulotisiin tulkitsemaan kuten tähänkin asti niin, että susilaumojen syntyminen alueelle estettäisiin myöntämällä poikkeuslupia susien tappamiseen. Tämä on nyt jopa kirjoitettu auki hoitosuunnitelman luonnokseen: *”Näin ollen pentueita tuottavan susikannan salliminen poronhoitoalueella nähtiin nykytilanteessa poissuljettuna vaihtoehtona.”*

<sup>6</sup> WWF 17.2.2014: 21 luonnonsuojelujärjestöä vaatii yhteispohjoismaista suurpetokantojen hoitoa. <https://wwf.fi/wwf-suomi/viestinta/uutiset-ja-tiedotteet/21-luonnonsuojelujarjestoa-vaatii-yhteispohjoismaista-suurpetokantojen-hoitoa-1972.a>

<sup>7</sup> [http://riistahavainnot.fi/static\\_files/suurpedot/kantaarviot/Susikanta-arvio-Luke-2019-fi.pdf](http://riistahavainnot.fi/static_files/suurpedot/kantaarviot/Susikanta-arvio-Luke-2019-fi.pdf)

<sup>8</sup> Trouwborst A. 2018. Wolves not welcome? Zoning for large carnivore conservation and management under the Bern Convention and EU Habitats Directive. RECIEL. 2018;27:306–319. <https://doi.org/10.1111/reel.12249>



Susi on ollut Suomessa uhanalainen koko Suomen EU-jäsenyyden ajan, joten suden suojelutilanne luontodirektiivin tullessa Suomessa voimaan on ollut epätydyttävä. Näin ollen liittymishetkellä vallinnut tilanne ei voi määrittää suotuisan suojelun referenssitilaa.

**Hoitosuunnitelmaan tulee lisätä pitkän tähtäimen tavoite susilaumojen asettumisesta myös poronhoitoalueelle**, lähinnä Lapin suuriin kansallispuistoihin ja niiden lähiympäristöön, sekä toimenpiteitä, joilla tähän vähitellen päästään. Eräs lupaava, kokeilemisen arvoinen toimenpide onkin mainittu kohdassa 2.5 (Rajat ylittävä yhteistyö): ”Lounaisella poronhoitoalueella arvioidaan luonnonarvokaupan soveltuvuutta susikannan hoidossa, mikäli Skandinavian susipopulaation ei siirry Suomesta susiyksilöitä tavoitteiden mukaisesti.”

Asiassa ei kuitenkaan pidä jäädä odottamaan tilannetta, että Suomesta ei siirry Skandinavian populaatioon susia tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi luonnonarvokaupan arviointia ja testaamista tulee laajentaa koskemaan muitakin poronhoitoalueen osia, esim. Lapin suuria kansallispuistoja lähiympäristöineen. **WWF ehdottaa, että toimenpiteeksi kirjataan, että käynnistetään koehanke, jossa luonnonarvokaupalla luodaan susireviirialueita ja leviämiskäytävä poronhoitoalueelle**. Samalla Suomen tulee toimia pohjoismaisessa yhteistyössä niin, että Ruotsin poronhoitoalueella kokeillaan vastaavaa järjestelyä.

Suurpetojen ja poronhoidon väliseen konfliktiin on haettava myös muita, kestävämpiä ratkaisuja kuin suurpetojen tappaminen. WWF:n mielestä tehokkain ja tärkein toimenpide suurpetojen suojelun ja poronhoitoelinkeinon yhteensovittamiseksi on siirtyä suurpetojen aiheuttamien porotappioiden korvaamisessa reviiripohjaiseen malliin, jossa korvaus maksetaan alueella elävien ja lisääntyvien suurpetojen määrän ja poikastuoton mukaan. Tällainen järjestelmä on ollut jo pitkään käytössä maakotkalla, ja se on toiminut hyvin.

Itse suden suojelun lisäksi on myös muistettava, että sudella on tärkeä ekologinen rooli luonnon ravintoketjuissa, ja suden puuttuminen nykyisin käytännössä kokonaan Tunturi-Lapista on todennäköisesti tärkeä osatekijä mm. naalin äärimmäisen uhanalaiseen asemaan, koska susi ei enää rajoita alueen kettukantaa.

### **Yksityiskohtaisia kommentteja**

- Kohdassa 2.3.1 (Susikannan seurannan turvaaminen ja kehittäminen) **WWF ehdottaa toimenpiteisiin lisättäväksi (esimerkiksi yhteispohjoismaisen) hankkeen, jossa selvitetään suden DNA-seurannan laajentamista lumijäljistä kerättävään DNA:han**. Naalille tällainen menetelmä on kehitetty jo yli kymmenen vuotta sitten<sup>9</sup>, minkä jälkeen DNA-tutkimusmenetelmät ovat kehittyneet ja halventuneet huomattavasti.
- Kohdassa 2.2.3 Vahinkojen ennaltaehkäisy WWF osallistuu mielellään kuvattuun toimenpiteeseen ”Luontojärjestöt koordinoivat mahdollista vapaaehtoisten työtä susivahinkojen ennaltaehkäisyyn, kuten susiaitojen pystytykseen ja huoltoon.” WWF:llä on pitkä kokemus luonnonhoidollisten talkooleirien järjestämisessä, ja susiaitotalkoot sopisivat hyvin talkooleiritoiminnaksi.

<sup>9</sup> Dalén, Love, Anders Götherström, Tomas Meijer, and Beth Shapiro. 2007. Recovery of DNA from footprints in the snow. *Canadian Field-Naturalist* 121(3): 321-324.

[https://www.researchgate.net/publication/236950748 Recovery of DNA from Footprints in the Snow](https://www.researchgate.net/publication/236950748_Recovery_of_DNA_from_Footprints_in_the_Snow)



- Lammas- ja nautavahinkojen ennaltaehkäisyyn yhteydessä kuvataan laumanvartijakoirien käyttöä, mutta lisäksi olisi hyvä kuvata olemassa olevia kokemuksia myös muiden laumanvartijaeläinten, esimerkiksi laamojen käytöstä lammastiloilla<sup>10</sup>.

#### WWF:n keskeisimmät muutosesitykset hoitosuunnitelman luonnokseen

- **Hoitosuunnitelmaan tulee lisätä pitkän tähtäimen tavoite susilaumojen asettumisesta myös poronhoitoalueelle. Tähän liittyväksi käytännön toimenpiteeksi tulee kirjata, että käynnistetään koehanke, jossa luonnonarvokaupalla luodaan susireviirialueita ja leviämiskäytävä poronhoitoalueelle.** (kohta 3.1. Poronhoitoalueen susikannan hoito)
- Hoitosuunnitelman toimenpiteeseen tulee kirjata, että **mahdollisen kannanhoidollisen metsästyksen tarkoituksena ei saa olla leikata susikanta pienimmän elinvoimaisen kannan tasolle, vaan samaan aikaan tulee varmistaa kannan kasvaminen kohti suotuisaa tasoa** (kohta 2.6.2 Susien kannanhoidollinen metsästys).
- **Yhteispohjoismaisen susikannan hoitosuunnitelman laatiminen** tulee kirjata hoitosuunnitelman tavoitteeksi (kohta 2.5 Rajat ylittävä yhteistyö).
- **Toimenpiteisiin tulee lisätä (yhteispohjoismaisen) hanke, jossa selvitetään suden DNA-seurannan laajentamista suden lumijäljistä kerättävään DNA:han.** (kohta 2.3.1 Susikannan seurannan turvaaminen ja kehittäminen)

WWF Suomi

Jari Luukkonen  
suojelujohtaja

Petteri Tolvanen  
ohjelmapäällikkö

<sup>10</sup> Guard Llamas: An Alternative for Effective Predator Management. <http://www.sprucelane.com/guardllamas.pdf>